

За езика на английската Библия II. Бележки към семантиката на Първа глава от Proverbs (Притчи) в два преводни варианта на английската Библия

Румяна Петрова

On the Language of the English Bible: II. Notes on the Semantics of Ch. 1 of The Book of Proverbs in Two Bible Translations into English. This paper is a continuation of the preceding part, On the Language of the English Bible: I. Notes on the Translations. It presents a comparative and contrastive analysis of the semantics of Chapter One of The Book of Proverbs in two Bible translations into English: King James Bible (1611), and The New Oxford Annotated Bible (1994).

Key Words: Bible wisdom, King James Bible (KJB), Authorised Version (AV), The New Oxford Annotated Bible (NOAB), Book of Proverbs, Bible translations into English, semantics, diachronic comparative analysis, synchronic contrastive analysis, linguistic culturology, cultureme, culturematic analysis, axiology.

ВЪВЕДЕНИЕ

Известно е, че пълната вярност към оригинала, която се е изисквала от преписвачите и преводачите на Библията, е целяла да се запазят автентичните ѝ значения от пораженията на времето и от посегателства. В идеалния случай от тази точност би следвала не само пълна равнозначност между всеки пореден превод и оригинала, но така също и еднаквост между отделните преводи на един и същ език при отчитане на формално-езиковите изменения, появяващи се в резултат на естествения езиков развой. Все пак, може да се предположи, че зад последните се крият и някои семантични промени, макар и това да не е задължително. Освен това, културните особености на всеки конкретен език – като цяло и за даден негов срез във времето - неизбежно оставят отпечатък върху преводите на този език. Тук възникват три въпроса: Първо: ако се установят формално-езикови разлики, например в словния състав и / или в синтактичния строеж на два отдалечени по време превода на текст на един и същ език, биха ли означавали те и разлики в семантиката? Второ: разликите в семантиката на свой ред няма ли да означават разлики в културемите (аксиологически обогатените културни значения) на разглежданите езикови единици и от там на целия текст като сложен езиков знак? И трето: има ли връзка между културните и сакралните значения и каква е тя?

ИЗЛОЖЕНИЕ

Сравнителният и съпоставителен анализ на няколко стиха от *Proverbs (Притчи Соломонови)*, който представяме по-долу, ще подскаже път към някои възможни отговори на тези въпроси.

Proverbs: Chapter One

1. *The proverbs of Solomon, the son of David, king of Israel;* (KJB) (Притчите на Соломон, синът на Давид, цар на Израил).

The proverbs of Solomon, the son of David, king of Israel; (NOAB), (Притчите на Соломон, синът на Давид, цар на Израил).

Притчи на Соломона, син Давидов, цар израилски; (Бълг. библ.)

1. Еднаквост между KJB и NOAB; 2.1. Пълна равнозначност между KJB и Бълг. библ.; 2.2. Пълна равнозначност между NOAB и Бълг. библ.

2. *To know wisdom and instruction; to perceive the words of understanding;* (KJB) (За да се знае мъдрост и поука; за да се схващат думите на разума;)

For learning about wisdom and instruction, for understanding words of insight;(NOAB) (За научаване на мъдрост и поука, за разбиране на думи на прозрение;)

за да се позная мъдрост и поука, за да се разберат изреченията на разума; (Бълг. библ.)

1. Синонимия между KJB и NOAB. 2.1. Пълна равнозначност между KJB и Бълг. библ. 2.2. Частична равнозначност между NOAB и Бълг. библ.

3. *To receive the instruction of wisdom, justice, and judgment, and equity;* (KJB) (за да получи обучението в мъдрост, справедливост, разум и безпристрастие;)

for gaining instruction in wise dealings, righteousness, justice, and equity;(NOAB) (За получаване на обучение в мъдро поведение, честност, справедливост и безпристрастие;)
за да се усвоят правилата на благоразумие, правосъдие, съд и правота ;(Бълг. библи.)

1. Синонимия между KJB и NOAB. 2.1. Частична равнозначност между KJB и Бълг. библи. 2.2. Частична равнозначност между NOAB и Бълг. библи.

4. *To give subtlety to the simple, to the young man knowledge and discretion.* (KJB) (Да даде проникателност на простите, на младия човек знание и благоразумие.)

To teach shrewdness to the simple, knowledge and prudence to the young – (NOAB) (да учи простите на ум, младите на знание и благоразумие)
да се даде на прости разумност, на юноша – знание и разсъдливост. (Бълг. библи.)

1. Нееднаквост между KJB и NOAB. 2.1. Частична равнозначност между KJB и Бълг. библи. 2.2. Частична равнозначност между NOAB и Бълг. библи.

5. *A wise man will hear, and will increase learning; and a man of understanding shall attain unto wise counsels:* (KJB) (Мъдър човек ще чуе и ще увеличи знанието, а разумен ще се сдобие с мъдри съвети:)

let the wise also hear and gain in learning, and the discerning acquire skill,(NOAB) (нека мъдрият също чуе и се сдобие със знание, а разсъдливия се сдобие с умение:)
ко мъдър слуша, ще умножи познанията си, и разумен ще намери мъдри съвети,(Бълг. библи.)

1. Нееднаквост между KJB и NOAB. 2.1. Частична равнозначност между KJB и Бълг. библи. 2.2. Неравнозначност между NOAB и Бълг. библи.

6. *To understand a proverb, and the interpretation; the words of the wise and their dark sayings* (KJB) (За да разбира притча и тълкуването ѝ, думите на мъдрите и тяхната скрита реч.)

to understand a proverb and a figure, the words of the wise and their riddles.(NOAB) (за да разбира притча и сравнение, думите на мъдрите и техните загадки)

За да разбира притча и дълбока реч, думите на мъдреците и техните загадки. (Бълг. библи.)

1. Нееднаквост между KJB и NOAB. 2.1. Неравнозначност между KJB и Бълг. библи. 2.2. Неравнозначност между NOAB и Бълг. библи.

7. *The fear of the Lord is the beginning of knowledge: but fools despise wisdom and instruction.* (KJB) (Страхът от Бога е началото на знанието: но глупци презират мъдрост и поука.)

The fear of the Lord is the beginning of knowledge; fools despise wisdom and instruction. (NOAB) (Страхът от Бога е началото на знанието: глупци презират мъдрост и поука.)

Начало на мъдростта е страхът Господен; (добре разумяват всички, които се водят от него; а благоговението към Бога е начало на разбиране;) само глупци презират мъдрост и поука. (Бълг. библи.)

1. Еднаквост между KJB и NOAB. 2.1. Неравнозначност между KJB и Бълг. библи. 2.2. Неравнозначност между NOAB и Бълг. библи.

8. *My son, hear the instruction of thy father, and forsake not the law of thy mother:* (KJB) (Сине мой, слушай поучението на баща си и не оставяй наставленията на майка си:)

Hear, my child, your father's instruction, and do not reject your mother's teaching; (NOAB) (Слушай, мое дете, поучението на баща си и не отхвърляй учението на майка ти:)

Слушай, синко, поуката на баща си, и не отхвърляй завета на майка си, (Бълг. библи.)

1. Синонимия между KJB и NOAB. 2.1. Частична равнозначност между KJB и Бълг. библи. 2.2. Частична равнозначност между NOAB и Бълг. библи.

9. *For they shall be an ornament of grace unto thy head, and chains about thy neck.* (KJB) (че те ще бъдат изящно украшение за главата ти и верижки около шията ти.)

For they are a fair garland for your head, and pendants for your neck. (NOAB) (че те са красив венец за главата ти и медальони за шията ти.)

Защото това е красив венец за главата ти и украшение за шията ти. (Бълг. библи.)

1. Синонимия между KJB и NOAB. 2.1. Частична равнозначност между KJB и Бълг. библи. 2.2. Частична равнозначност между NOAB и Бълг. библи.

10. *My son, if sinners entice thee, consent thou not.* (KJB) (Сине мой, ако грешници те подмамват, не се съгласявай.)

My child, if sinners entice you, do not consent. (NOAB) (Мое дете, ако грешници те подмамват, не се съгласявай.)

Синко, ако те прелъстяват грешници, не скланяй; (Бълг. библи.)

1. Синонимия между KJB и NOAB. 2.1. Частична равнозначност между KJB и Бълг. библи. 2.2. Частична равнозначност между NOAB и Бълг. библи.

11. *If they say, Come with us, let us lay wait for blood, let us lurk privily for the innocent without*

cause, (КJB) (Ако кажат: „Ела с нас, нека направим засада за кръв, нека издебнем тайно невинния без причина.)

If they say, "Come with us, let us lie in wait for blood; let us wantonly ambush the innocent; (NOAB) (Ако кажат: „Ела с нас, нека направим засада за кръв, нека без причина причакаме в засада невинния.)
Ако кажат, „дойди с нас, да направим засада за убийство, да причакаме непорочния без вина. (Бълг. библ.)

1. Синонимия между КJB и NOAB. 2.1. Частична равнозначност между КJB и Бълг. библ. 2.2. Частична равнозначност между NOAB и Бълг. библ.

12. *Let us swallow them up alive as the grave; and whole, as those that go down into the pit:* (КJB) (нека ги погълнем живи като гроба и цели, като тези, които слизат в рова.)

like Sheol let us swallow them alive and whole, like those who go down to the Pit. (NOAB) (като Шеол нека ги погълнем живи и цели, като тези, които слизат в рова.)
жив да го погълнем, както погълща преизподнята, и цял, като слизащия в гроб; (Бълг. библ.)

1. Синонимия между КJB и NOAB. 2.1. Частична равнозначност между КJB и Бълг. библ. 2.2. Частична равнозначност между NOAB и Бълг. библ.

13. *We shall find all precious substance, we shall fill our houses with spoil:* (КJB) (Ще намерим всякакви скъпи предмети, ще напълним къщите си с плячка.)

We shall find all kinds of costly things; we shall fill our houses with booty. (NOAB) (Ще намерим всякакви скъпи неща, ще напълним къщите си с плячка.)

да си натрупаме всякакъв драгоценен имот, да напълним къщите си с плячка; (Бълг. библ.)

1. Синонимия между КJB и NOAB. 2.1. Частична равнозначност между КJB и Бълг. библ. 2.2. Частична равнозначност между NOAB и Бълг. библ.

14. *Cast in thy lot among us; let us all have one purse:* (КJB) (Хвърли жребия си с нас; нека всички имаме една kesия.)

Throw in your lot among us; we will all have one purse - (NOAB) (Хвърли жребия си с нас; нека всички имаме една kesия.)

ти ще хвърляш жребия си заедно с нас, един клет ще има за всички ни, - (Бълг. библ.)

1. Синонимия между КJB и NOAB. 2.1. Частична равнозначност между КJB и Бълг. библ. 2.2. Частична равнозначност между NOAB и Бълг. библ.

15. *My son, walk not thou in the way with them, refrain thy foot from their path:* (КJB) (Сине мой, не ходи на път с тях, отдръпни крака си от пътеката им.)

my child, do not walk in their way, keep your foot from their paths; (NOAB) (Дете мое, не ходи в техния път, отдръпни крака си от пътеките им.)

синко, не ходи на път с тях, задръж ногата си от пътеките им, (Бълг. библ.)

1. Синонимия между КJB и NOAB. 2.1. Частична равнозначност между КJB и Бълг. библ. 2.2. Частична равнозначност между NOAB и Бълг. библ.

16. *For their feet run to evil, and make haste to shed blood.* (КJB) (че краката им тичат към зло и бързат да проливат кръв)

for their feet run to evil, and they hurry to shed blood. (NOAB) (че краката им тичат към зло и бързат да проливат кръв)

защото нозете им тичат към зло и бързат кръв да проливат. (Бълг. библ.)

1. Синонимия между КJB и NOAB. 2.1. Частична равнозначност между КJB и Бълг. библ. 2.2. Частична равнозначност между NOAB и Бълг. библ.

17. *Surely in vain the net is spread in the sight of any bird.* (КJB) (Наистина, напразно се разпъва мрежата пред погледа на всяка птица)

For in vain is the net baited, while the bird is looking on; (NOAB) (Че напразно се слага примамка в мрежата, докато птицата гледа)

не напразно се разпъва мрежа пред птици. (Бълг. библ.)

1. Синонимия между КJB и NOAB. 2.1. Неравнозначност между КJB и Бълг. библ. 2.2. Неравнозначност между NOAB и Бълг. библ.

18. *And they lay wait for their own blood; they lurk privily for their own lives.* (КJB) (Че те правят засада на собствената си кръв, те издебват тайно своя собствен живот.)

yet they lie in wait – to kill themselves! and set an ambush – for their own lives. (NOAB) (Те причакват, но за да убият себе си! И правят засади на собствения си живот.)

Но те правят засада против кръвта си, дебнат против душите си. (Бълг. библ.)

1. Нееднаквост между КJB и NOAB. 2.1. Неравнозначност между КJB и Бълг. библ. 2.2. Неравнозначност между NOAB и Бълг. библ.

19. *So are the ways of everyone that is greedy of gain; which taketh away the life of the owners thereof.* (КJB) (Такива са пътищата на всеки, що е алчен за печалба, която отнема живота на нейните притежатели.)

Such is the end [Gk: Heb *are the ways* (са пътищата)] of **all who are greedy for gain; it takes away the life of its possessors.** (NOAB) (Такав е краят [Такава са пътищата] на всички, които са алчни за печалба; тя отнема живота на своите притежатели.)

Такава са пътищата на всекиго, който е алчен за чуждо добро: то отнема живота на оногова, който го е заграбил. (Бълг. библ.)

1. Нееднаквост между КJB и NOAB. 2.1. Неравнозначност между КJB и Бълг. библ. 2.2. Неравнозначност между NOAB и Бълг. библ.

20. **Wisdom crieth without; she uttereth her voice in the streets:** (KJB) (Мъдростта вика вън; тя говори с глас по улиците.)

Wisdom cries out in the street; in the squares she raises her voice. (NOAB) (Мъдростта вика на улицата; по площадите тя издига гласа си.)

Премъдростта говори високо на улицата, издига гласа си по стъдите; (Бълг. библ.)

1. Синонимия между КJB и NOAB. 2.1. Частична равнозначност между КJB и Бълг. библ. 2.2. Частична равнозначност между NOAB и Бълг. библ.

21. **She crieth in the chief place of concourse, in the openings of the gates: in the city she uttereth her words saying:** (KJB) (тя вика в главното място за срещи, при входовете на портите: в града тя говори своите думи, като казва:)

At the busiest corner she cries out; at the entrance of the city gates she speaks: (NOAB) (на най-оживения ъгъл тя вика, при входовете на градските порти тя говори:)

проповядва в главните места на съборите, при входовете на градските порти говори своята реч: (Бълг. библ.)

1. Нееднаквост между КJB и NOAB; 2.1. Неравнозначност между КJB и Бълг. библ. 2.2. Неравнозначност между NOAB и Бълг. библ.

22. **How long, ye simple ones, will ye love simplicity? And the scornors delight in their scorning, and fools hate knowledge?** (KJB) (Докога, вие простите, ще обичате глупостта? И надменниците докога ще доволстват в своята надменност, и докога глупците ще мразят знанието?)

"How long, O simple ones, will you love being simple? How long will scoffers delight in their scoffing and fools hate knowledge?" (NOAB) (Докога, о прости, ще обичате да сте прости? Докога подиграващите се ще доволстват в подиграването си и глупците ще мразят знанието?)

„докога, невежи, ще обичате невежеството? Докога буйните ще се наслаждават с буйство? Докога глупците ще мразят знанието?" (Бълг. библ.)

1. Нееднаквост между КJB и NOAB. 2.1. Неравнозначност между КJB и Бълг. библ. 2.2. Неравнозначност между NOAB и Бълг. библ.

23. **Turn you at my reproof: behold, I will pour out my spirit onto you, I will make known my words unto you.** (KJB) (Обърнете се към моето порицание: вижте, аз ще излея духа си върху вас, аз ще направя за вас ясни думите си.)

Give heed to my reproof; I will pour out my thoughts to you; I will make my words known to you. (NOAB) (Обърнете внимание на моето порицание; аз ще излея мислите си върху вас; аз ще направя за вас ясни думите си.)

Обърнете се към моите изобличения; ето, аз ще излея духа си върху вас, ще ви явя думите си. (Бълг. библ.)

1. Синонимия между КJB и NOAB. 2.1. Частична равнозначност между КJB и Бълг. библ. 2.2. Частична равнозначност между NOAB и Бълг. библ.

24. **Because I have called, and ye refused; I have stretched out my hand, and no man regarded;** (KJB) (Защото аз виках, но вие ме отхвърлихте; протягах ръката си, но никой не обръщаше внимание;)

Because I have called you and you refused, have stretched out my hand and no one heeded, (NOAB) (Защото аз ви виках, но вие ме отхвърлихте, протягах ръката си, но никой не внимаваше;)

Аз виках, и вие не послушахте; простирах ръка, но нямаше кой да внимава; (Бълг. библ.)

1. Синонимия между КJB и NOAB. 2.1. Частична равнозначност между КJB и Бълг. библ. 2.2. Частична равнозначност между NOAB и Бълг. библ.

25. **But ye have set at nought all my counsel, and would none of my reproof:** (KJB) (но вие пренебрегнахте всички мои съвети, и не приехте нито едно мое порицание.)

And because you have ignored all my counsel and would have none of my reproof, (NOAB) (И понеже вие пренебрегнахте всички мои съвети и не приехте нито едно мое порицание,)

и вие отхвърлихте всички мои съвети, и изобличенията ми не приехте. (Бълг. библ.)

1. Синонимия между КJB и NOAB. 2.1. Частична равнозначност между КJB и Бълг. библ. 2.2. Частична равнозначност между NOAB и Бълг. библ.

26. **I also will laugh at your calamity; I will mock when your fear cometh;** (KJB) (Аз също ще се смея над вашето нещастие; аз ще се присмивам, когато дойде страхът ви.)

*I also will laugh at your calamity; I will mock when **panic strikes you**, (NOAB) (и аз ще се смея над вашето нещастие, ще се присмивам, когато изпаднете в паника,)*

Затова и аз ще се насмея на вашата гибел; ще се порадвам, кога ви ужас нападне, (Бълг. библ.)

1. Синонимия между КJB и NOAB. 2.1. Частична равнозначност между КJB и Бълг. библ. 2.2. Частична равнозначност между NOAB и Бълг. библ.

27. *When **your fear cometh as desolation**, and your **destruction cometh as a whirlwind**; **when distress and anguish cometh upon you**. (KJB) (когато страхът ви дойде като опустошение, и разрухата ви дойде като вихрушка; когато ви връхлетят нещастие и болка.)*

*when **panic strikes you like a storm**, and your calamity comes like a whirlwind, (NOAB) (когато паниката връхлети като буря, и нещастие дойде като вихрушка)*

кога ви нападне ужас като буря, и беда като вихър мине над вас, кога ви постигне скръб и утеснение. (Бълг. библ.)

1. Нееднаквост между КJB и NOAB. 2.1. Неравнозначност между КJB и Бълг. библ. 2.2. Неравнозначност между NOAB и Бълг. библ.

28. *Then **shall they call upon me**, but I will not answer; they **shall seek me early**, but they **shall not find me**: (KJB) (Тогава ще ме викат, но аз няма да отговоря; ще ме търсят рано, но няма да ме намерят.)*

*Then they **will call upon me**, but I will not answer; they **will seek me diligently**, but **will not find me**. (NOAB) (Тогава ще ме викат, но аз няма да отговоря, ще ме търсят упорито, но няма да ме намерят.)*

Тогава ще ме викат, и аз не ще чуя, от сутрин ще ме дирят, и не ще ме намерят. (Бълг. библ.)

1. Нееднаквост между КJB и NOAB. 2.1. Неравнозначност между КJB и Бълг. библ. 2.2. Неравнозначност между NOAB и Бълг. библ.

29. *For that they hated knowledge, and did not choose the fear of the Lord: (KJB) (Понеже те мразеха знанието и не избраха страха от Бога.)*

Because they hated knowledge, and did not choose the fear of the Lord, (NOAB) (Понеже те мразеха знанието и не избраха страха от Бога.)

Задето намразиха знанието и не избраха за себе си страха Господен; (Бълг. библ.)

1. Синонимия между КJB и NOAB. 2.1. Частична равнозначност между КJB и Бълг. библ. 2.2. Частична равнозначност между NOAB и Бълг. библ.

30. *They would none of my counsel; they despised all my reproof. (KJB) (те не приеха никой от моите съвети; те презряха всичките ми порицания,)*

Would have none of my counsel, and despised all my reproof, (NOAB) (не приеха никой от моите съвети и презряха всичките ми порицания,)

задето не приеха моя съвет и презряха всичките ми изобличения, (Бълг. библ.)

1. Синонимия между КJB и NOAB. 2.1. Частична равнозначност между КJB и Бълг. библ. 2.2. Частична равнозначност между NOAB и Бълг. библ.

31. *Therefore **shall they eat of the fruit of their own way**, and be **filled with their own devices**. (KJB) (затова те ще ядат от плода на своя път и ще се изпълват със своите собствени хитрини,)*

Therefore they shall eat the fruit of their own way and be sated with their own devices. (NOAB) (затова те ще ядат плода на своя път и ще се насищат със собствените си хитрини,)

затова те и ще ядат от плодовете на своите пътища и ще се насищат от своите замисли. (Бълг. библ.)

1. Синонимия между КJB и NOAB. 2.1. Частична равнозначност между КJB и Бълг. библ. 2.2. Частична равнозначност между NOAB и Бълг. библ.

32. *For the **turning away of the simple shall slay them**, and the **prosperity of fools shall destroy them**. (KJB) (защото отвръщането на простите ще ги убие, а самодоволството на глупците ще ги унищожи,)*

For waywardness kills the simple, and the complacency of fools destroys them. (NOAB) (защото своеволието убива простите и самодоволството на глупците ги унищожава,)

Защото невежите ще ги убие тяхното упорство, а глупците ще ги погуби тяхната безгрижност. (Бълг. библ.)

1. Синонимия между КJB и NOAB. 2.1. Частична равнозначност между КJB и Бълг. библ. 2.2. Частична равнозначност между NOAB и Бълг. библ.

33. *But **whoso hearkeneth unto me shall dwell safely**, and **shall be quiet from fear of evil**.*

(KJB) (а който ме слуша, ще живее в безопасност и ще е спокоен и без страх от зло.)

but those who listen to me will be secure and will live at ease, without dread of disaster.” (NOAB) (а тези, които ме слушат, ще са в безопасност и ще живеят спокойно, без страх от нещастие.)

но който слуша мене, ще живее безопасно и спокойно, без да се страхува от зло.” (Бълг. библ.)

1. Нееднаквост между КJB и NOAB. 2.1. Частична равнозначност между КJB и Бълг. библ. 2.2. Частична равнозначност между NOAB и Бълг. библ.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В представения по-горе **сравнителен анализ на семантиката на двата английски текста в диахрония** се очертава следната картина. Еднаквост се наблюдава само в два стиха (1 и 7), синонимия - в 22 стиха (2, 3, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 20, 23, 24, 25, 26, 29, 30, 31, 32 и 33), а нееднаквост - в девет стиха (4, 5, 6, 18, 19, 21, 22, 27 и 28). Изразено в проценти, съотношението е: **6% еднаквост, 67 % синонимия и 27 % нееднаквост.**

При съпоставянето на **семантиката на стиховете от Библията на Крал Джеймс от 1611 г. и от българската Библия от 1993 г.** се вижда, че равностепеността се отнася само до един стих (1), частично равностепенни са 23 стиха (2, 3, 4, 5, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 20, 23, 24, 25, 26, 29, 30, 31, 32 и 33), 21 от които според горното изреждане се характеризират със синонимия, докато само два (4 и 5) – с нееднаквост, а неравностепенни са девет стиха (6, 7, 17, 18, 19, 21, 22, 27 и 28). Изразено в проценти, съотношението е: **3% равностепенност, 70 % частична равностепенност и 27 % неравностепенност.**

При съпоставянето на **семантиката на стиховете от Новата Оксфордска аотирана Библия от 1994 г. и от българската Библия от 1993 г.** се вижда, че **равностепеността** се отнася само до един стих (1), **частично равностепенни** са 22 стиха (2, 3, 4, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 20, 23, 24, 25, 26, 29, 30, 31, 32 и 33), два от които според по-горното изреждане се характеризират със синонимия, докато само един (4) – е нееднакъв, а неравностепенни са **десет** стиха (5, 6, 7, 17, 18, 19, 21, 22, 27 и 28). Изразено в проценти, съотношението е: **3% равностепенност, 67 % частична равностепенност и 30 % неравностепенност.**

Като обобщение може да се посочи, че първо, в двата английски диахронни варианта с едно или две изключения почти изцяло липсват еднакви стихове, синонимите преобладават, а делът на нееднаквите стихове е впечатляващ – 27 %. Ако приемем, че синонимията заедно с еднаквостта означават **устойчивост на семантиката, равняваща се на общо 73 %**, останалите **27 % ще означават доста голяма семантична неустойчивост.** На второ място, при съпоставянето на значенията на стиховете в старинната английска Библия с тези в съвременната българска Библия отново се вижда подобно съотношение: само **3 % равностепенност и 70 % частична равностепенност спрямо 27 % неравностепенност.** Не е по-различно разпределението и в двете съвременни Библии на английски и на български език: само **3 % равностепенност и 67 % частична равностепенност спрямо 30 % неравностепенност, което говори за още по-големи семантични различия.**

В анализирания кратък текст отрязък следователно е налице **доста голяма семантична неустойчивост в двата диахронни преводни варианта и доста големи и при това сходни по обем семантични отклонения в двата английски варианта на Библията спрямо българския текст.**

Вероятно е да се очаква зад една промяна в семантиката на даден стих да стои различна и дори напълно нова култура, което обаче може да се установи единствено след прилагане на културематичния анализ [1]. Такава задача може да си постави едно следващо изследване. Но нека предварително направим уговорката, че ако се забележат културематични различия в отделните преводи, ще е прибързано да се смята, че зад тях се крият и различия в **сакралния смисъл на текста**, който според П. Георгиева-Трендафилова, разполага със собствен защитен механизъм срещу неточностите в преводите [2]. Откриването на сакралния смисъл е задача на херменевиката, а **дали и как културематичният анализ може да бъде от полза на херменевичния** е следващ проблем, който предстои да бъде поставен и разработен.

ЛИТЕРАТУРА

[1]. За културематичния анализ вж.: Петрова, Румяна. *Лингвокултурологично*

съпоставително изследване на английски и български пословици. Дисертация. София, БАН – Институт за български език, 2006; също и в: Лингвокултурология (Linguistic Culturology) - <http://lingvocult.ru.acad.bg>. Вж. още и студията *Мъдростта през погледа на съвременни англоезични изследователи (опит за културематичен анализ)*. – В: Научни трудове на Русенски университет. Том 46, серия 5, Европеистика. Русе, 2007, с. 133-144 и в Лингвокултурология (Linguistic Culturology) - <http://lingvocult.ru.acad.bg> и др. работи на авторката.

[2]. Георгиева-Трендафилова, Петранка. *Семиотични проблеми на сакралния текст. Библията и семиотиката*. Силистра, 1998.

За контакти

Гл. ас. д-р Румяна Петрова Стоянова, Катедра “Европеистика”, Русенски университет “Ангел Кънчев”, Тел.: 082 888 810, E-mail: roumyanapetrova@yahoo.com

Докладът е рецензиран